

Patrijarh Irinej osveštao obnovljenu Sabornu crkvu i poručio: Slogom i ljubavlju možemo pobediti sve i svakog

Povodom obeležavanja dva i po veka Saborne crkve Sv. Nikola, u Sremskim Karlovcima, i 100. godišnjice njene obnove, izložbom o obnovi crkve u Patrijaršijskom dvoru započela je dvodnevna svečanost, a potom održana i veličanstvena liturgija, kojoj je prisustvovao veliki broj ljudi iz svih društvenih struktura i svih krajeva sveta

Sabor jedinstva srpske crkve, države i naroda Patrijarh Irinej, kome je ovo bila prva poseta Vojvodini od ustoličenja, predvodio je litije i služio liturgiju uz sasluženje 11 mitropolita i episkopa iz svih krajeva Srpske pravoslavne crkve. Patrijarh Irinej je osveštao obavljene radove na obnovi Saborne crkve, podignute pre dva i po veka.

U svojoj besedi, pred oko 2.000 vernika, njegova svetost Patrijarh srpski Irinej je rekao da je ovo veliki dan ne samo za Vojvodinu, nego i za srpsku kulturu. Ovo je dan koji nas podseća na istoriju i vremena kada je ovaj sveti hram koji predstavlja simbol naše istorije i kulture, prikupljao i sabirao narod i kao takav odigrao značajnu ulogu u njegovom životu. On je poželeo da sličnih trenutaka i obnova u budućnosti bude što više i da se obnove srpske svetinje na svim prostorima, a pre svega u Sremu, jer su crkve i manastiri deo naše prošlosti i naše culture. Patrijarh Irinej je pozvao na jedinstvo i slogu naglasivši da se ovovremeno zlo u kom se našao srpski narod može pobediti jedino ljubeći "sve i svakog", pa i svog neprijatelja. On je izrazio uverenje da će srpski narod, zajedno sa Srpskom pravoslavnom crkvom i svojom državom, preživeti i ova teška vremena. Naglašavajući da je ovaj sveti hram, osveštan i ovog puta posle nedavne obnove, izvor naše istorije i naše kulture, koji je sakupljao i sabirao naš narod i odigrao značajnu ulogu u njegovom životu, patrijarh je iskazao zadovoljstvo time što u njemu danas sabrani narod i njegovi predstavnici. Neka obnova ove crkve bude simbol obnove našeg naroda u svedobrom-poželeo je Patrijarh Irinej.

Svečanostima su prisustvovali ministar za kulturu, informisanje i informaciono društvo Srbije Predrag Marković, ministar unutrašnjih poslova Ivica Dačić, ministar za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu Milan Marković, predsednik Vlade Vojvodine Bojan Pajić, potpredsednica Skupštine Vojvodine Branislava Belić, gradonačelnik Sremskih Karlovaca Milenko Filipović, gradonačelnik Bečeja Miša Vrebalov, biskupu Sremske biskupije monsinjer Đuro Gašparević, rektor Novosadskog univerziteta Milorad Vesković i predstavnici

institucija culture, prosvete, privrede, vojske, visoki funkcioner Socijalističke partije Srbije Dušan Bajatović, visoki crkveni velikodostoinici, kao i hiljade vernika i gostiju koji su ispunili plato glavnog sremskokarlovačkog trga.

Povodom jubileja u centru Sremskih Karlovaca posle liturgije održan je kulturno-umetnički program u kom su nastupili Biljana Krstić i grupa "Bistrik", novosadski ansambal "Serboplov", karlovačko Omladinsko kulturno-umetničko društvo "Brankovo kolo" i Kulturno umetničko društvo "Vila" iz Novog Sada.

U programu povodom 250. godišnjice najlepšeg pravoslavnog hrama u Vojvodini nastupili su i glumci Gordana Đurđević Dimić, kao i Nebojša Dugalić, koji su recitovali stihove velikog srpskog pesnika Branka Radičevića, čiji je spomen grob na Stražilovu, takođe nedavno obnovljen.

Dva i po veka Saborne crkve posvećene Svetom Nikoli. Na mestu današnje saborne crkve, u XVI veku nalazila se manja crkva, posvećena istom svecu, Svetom Nikoli. Mitropolit Pavle Nenadović (od 1749. izabran za karlovačkog metropolita), je 1758. godine odlučio da se sruši stara crkva i da se na njenom mestu otpočnu sa gradnjom nove Sborne crkve i na taj način svoj ktitorski duh trajno ugradio u Sabornu crkvu i Sremske Karlovce. Izuzetno obrazovan, mitropolit je često boravio u Beču odakle je, po svemu sudeći, doneo projekat saborne crkve u duhu nove arhitekture (baroka), kojom se srpska arhitektura donekle udaljila od vizantijskog uticaja.

Sahranjen je u Sabornij crkvi 1768. godine. Troškovi izgradnje najvećeg pravoslavnog hrama u Sr. Karlovcima iznosili su 44.600 forinti. Kao orijentir koliko je hram koštao neka posluži podatak da je desetak godina ranije, Novi Sad od bečkog dvora kupio status slobodnog kraljevskog grada za 93.000 forinti. Mitropolit Pavle podneo je najveći teret troškova koji je iznosio 33.000 forinti, a ostatak drugi crkveni velikodostojnici. U knjizi Karlovačke crkve Vojislav Matić je izneo podatak da je za izgradnju crkve utrošeno 1,2 miliona opeka i da je mitropolit Nenadović na obližnjoj dunavskoj adi „pekao ogromne količine opeka u svojoj režiji“. Kada je crkva 1762. godine dovršena bila je jedna od prvih baroknih građevina na području Karlovačke mitropolije.

Završeci zvonika u obliku dekorativnih kupola izvedeni su po nacrtima Zaharija Orfelina, čiji su bakrorezi dragocen izvor za istoriju Sr. Karlovaca. Prvi ikonostas prenet je iz stare crkve Sv. Nikole, a današnji je uzradio 1775/78. poznati drvorezbar Arsenije Marković (koji je sa bratom Aksentijem Markovićem izradio ikonostas u Uspenskoj crkvi u Novom Sadu).

Ikone su rađene od 1780-81. godine i dela su najpoznatijih srpskih baroknih slikara, Jakova Orfelina i Teodora Kračuna, koji je u toku rada na ikonostasu nesretno stradao i sahranjen je kod severnog portala hrama.

Saborna crkva je teško oštećena u velikom požaru, koji je izbio u Karlovcima 7. septembra 1799. godine, kada je plamen, pored dela zgrade Magistrata, progutao i 64 kuće. Na samoj crkvi izgoreo je desni toranj, na kojem su bila zvona, dok je levi bio teško oštećen. Crkva je obnovljena 1805. godine.

Današnji neoklasicistički izgled dobila je nakon rekonstrukcije 1909–1910, za vreme patrijarha Lukijana Bogdanovića, po projektu arhitekta Vladimira Nikolića, dok su u enterijeru sačuvani originalni barokni detalji. Crkva je popločana mramornim pločama, a na svodu je izveden mozaik s motivima Crkve svete Sofije u Carigradu. Slikar Paja Jovanović (1859–1957) je za karlovačku Sabornu crkvu, po narudžbi patrijarha Georgija Brankovića, izradio više slika s biblijskim i istorijskim motivima, koje se sada nalaze iznad pevnica, kao i tri kompozicije, iznad stolova u naosu, na kojima su predstavljene scene iz srpske srednjovekovne istorije, uglavnom vezane za kult svetog Save.

U karlovačkoj Sabornoj crkvi nalazi se i ruska ikona "Presveta Bogorodica" iz XIV veka, koju su

ruski monasi, kao čudotvornu, poklonili pećkom patrijarhu. Tu čudotvornu ikonu je patrijarh Arsenije Čarnojević poneo sa sobom u Velikoj seobi, 1690. godine, a od 1713. godine nalazi se u Sremskim Karlovcima. Jednom godišnje, o Đurđevdanu, ikona "Presveta Bogorodica Bezdinske" iznosi se iz hrama i nosi u litiji karlovačkim ulicama.

Ceo posao na obnovi Saborne crkve obavio je Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture, čiji direktor Zoran Vapa prilikom otvaranja izložbe o tom poslu u Patrijaršijskom dvoru, izjavio da ova ustanova za 60 godina postojanja, nije imala teži zadatak . Iako je posao na restauraciji i konzervaciji ikonostasa, zidnog slikarstva i dekoracije bio komplikovan i naporan, posao na obnovi monumentalnog istorijskog i kulturnog zdanja, je obavljen uspešno i na vreme.

[Više slika sa ove manifestacije možete videti o v d e.](#)